Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in universam artis logicam - Cod. Ettenheim-Münster 277

[S.l.], [17. Jahrh.]

Dvbivm tertivm

urn:nbn:de:bsz:31-129937

Visual Library

sed materiali quod correspondet 2ae intentioni generis in concreto sumpti ob naturam genericam per modum unius materialis communicabilis et huic ~~...~~ communicabis vel unibilis convenit ab eo quod omnia illa sint denominabiles ab illa 2a generis intentione sive est cuius materiali 2ae generici competit dici unum genus.

DUBIUM TERTIUM.

Utrum Genus praedicetur ut Totum An ut pars de specie. Et An genus in una specie possit conservari?

Nota 1. quod explicans sit praedicatio alia directa alia indirecta. Praedicatio directa dicitur illa, in qua id praedicatur quod habet se ex sua natura ut forma respectu subiecti, indirecta dicitur illa in qua id quod simpliciter natura habet se ut subiectum, praedicatur de sua forma. Alii hoc modo describunt. Praedicatio directa est in qua id quod aptum est praedicari praedicatur ut hoc est animal. Praedicatio indirecta est illa in qua id quod ex sua natura aptum est subiici praedicatur ut animal est homo.

Per hanc descriptionem altera declaratur. Praedicatio in praedicatione huius se ut formam respectu subiecti et subiectum huius se ut materia respectu praedicati, tunc quod praedicatio dicitur directa quando forma habet situm praedicati et subiectum materiae habet situm subiecti, scilicet a. subiecti est ante copulam, praedicati post copulam. Exemplum praedicationis directae est haec propositio Petrus est albus, quia album significat formam Petri quae simpliciter natura enunciatur de illo, sicque habet situm praedicati quia sequitur verbum formam, haec a. propositio album est Petrus est praedicatio indirecta quia id quod habet se ut forma ponitur loco formae, similiter quando superius praedicatur de inferiori est praedicatio directa ut Petrus est homo, homo est animal. Ratio est quia superius se habet se ut forma inferiorum quae recipitur in inferiori tamquam in subiecto, at quando inferius praedicatur de superiori praedicatio est indirecta ut quando dico animal est homo, homo est Petrus. Ipse est propositio convertibilis superiorum. Praedicatio directa simpliciter appellari solet praedicatio, indirecta dicitur solum tales. Secundo quod quando quaeritur in dubio praesenti An genus praedicetur de specie ut totum vel ut pars intelligi debet de praedicatione directa non a. indirecta.

Conclusio 1. Genus praedicatur de specie ut totum et ut pars.

Est S. Thomae quod ubi hic ratio quia ad 1 S. Genus praedicatur de specie ut genus solum potest praedicari ut genus nisi sit ratio et totum quoddam potentiale amplectens plures species quia genus praedicatur de specie ut totum quoddam potentiale. ma[ior] pat[et]. pro minor.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Gnus ut vrtis dicit respectum et aptitudinem ad cendum in multis et specie distinctis
quod ut gnus continet plura specie sed ut continet plura specie est totum quoddam potentiale
quod gnus predicatur de specie ut totum.
Quod predicatur ut pars patet per ex dictis Ex Ratione Gnus predicatur de specie ut
quod componens illam sed predicari ut componens est predicari ut partem quod
gnus predicatur ut pars.
Hac Chro quando asserit gnus predicari ut totum intelligi debet ut totum potentiale.
quod sit totum potentiale petendum est ex summulis ex dicto de divisione vti de di
visione totius potentis et actualis equivoce. Et patet quod gnus non sit totum actuale
respectu specierum aut minus derivatum, Totum actuale intrinsece claudit suas
partes ex quibus actu componitur sed animal v. g. non claudit intrinsece hominem et
brutum, rationale et irrationale actu, alias ubicunque reperitur animal ibi esset homo
et rationale quod omnino falsum est, esse v. gnus totum potentiale probatum manet ex
choe.
Et patet insuper hac Ratione. Totum potentiale nil est aliud ijm quoddam superius
ad sua inferiora sed animal v. g. et aliud quodcunque gnus est superius quod ad
species et derivatas quod est totum quoddam potentiale respectu illarum.
Rursus quando in Choe dicitur quod Gnus predicetur ut totum et ut pars.
Lo vt patet Et sum. specificative et reduplicative si sumatur ut
specificative certum est quod gnus predicetur de specie ut totum potentiale et
ut pars, ad hoc non nil aliud petitur ijm ut id quod de specie predicatur sit
totum potentiale et pars actualis Metaphisice sed animal v. g. est totum potentiale
et pars Metaphisice quod predicatur ut totum et ut pars specificative, nam patet
et in pris quod animal sit totum potentiale pat. quod v. m. sit pars Metaphisice patet.
animal vere componit hominem vel speciem sive illa compositio sit realis sive
rationis sed nil potest aliud componere nisi sit pars respectu illius quod animal erit
pars respectu hominis. Si Lo vt sumatur reduplicative ita quod sensus sit
rationem totius et rationem partis esse rationem formalem quod predicatur de specie falsum
est, si reduplicet ita quod ratio totius et partis sit conditio ad hoc ut genus
predicetur de specie verum est. Item patet id quod predicatur in ratione generis de
speciebus est illis essentiale sed ratio totius potentialis aut partis non est de essentia specierum

q° ra° tot⁹ et p̃tis n̄ ē ra° sp̃alis q̃ c̃ueniat ei ratione generica. ma-
ostat p̄bat mi. de c̄ntia n. hoīs n̄ ē illa p̄ualitas a̅ialis q̄ n̄al indiffe-
rens ad plura sp̄eē distīa. nec mi de c̄ntia illi⁹ ē q° sit pars Metaph̄ca
sm̄ ip̄sū q° ra° tot⁹ et p̃tis n̄ ē ra° sp̄alis q̄ de sp̄eb⁹ c̄ueniat.
2ᵃ p̄te. ut a̅ial c̄ueniat de hoīe ut alia sp̄eē p̄ut dicit tantum conditio-
nem ut sit persona ī deitate sed ut ē persona ē totum q̄ddam p̄ualē
et ē m̄ pars, q̄a ut persona sabbat et c̄plecti, abstracta ī p̄tis rep̄ni
sp̄eī q° ut gen⁹ c̄ueniat de sp̄eē p̄ut dicit tantum conditio q̄ sit totum p̄ualē
et pars Metaph̄ca.

Cl̄o 2ᵃ Gen⁹ ut ē totum q̄ddam actuale p̄t p̄ualē.
conservari in una sp̄eē et ī uno individuo n̄ ualē totum

p̄bat⁹ 1ᵃ pars. gen⁹ v. g. a̅ial ut ē totum actuale h̄ēt dicit sua c̄dicia
ta c̄ntialia uiuens sensibile sed hēē c̄dicta ponā conservari in
una sp̄eē a̅ialis hoīē v. g. et ī uno individuo q° gen⁹ ut ē totum
actuale p̄t in unica sp̄eē et in uno individuo conservari. ma ostat
p̄bat mi. a̅ial ī hoīe ē uiuens sensibile nec rationale angelus a̅ialis sua
c̄dicta c̄ntialia q° sm̄ illa p̄t in unica sp̄eē conservari.

2ᵃ pars Cl̄ois p̄bat p̄ō. gen⁹ ut ē totum p̄ualē dicit aptitudinem c̄nd
in multis sp̄eē distinctis sed hec aptitudo n̄ c̄plexiuā ut unica sp̄eē
q° nega. ma. patet ex def. gen̄is sup. assignata ē n. gen⁹ unive recipi-
ciens plures sp̄es, in q° aptum ē eē. mi. p̄bat aptitudo gen̄is ut re-
cipiat⁹ petit plures diuīs c̄ntialit oppositas sed unica sp̄eēs h̄t tm̄
unicam diffām nec n̄ p̄t plures hr̄ē q° ut unica sp̄eē n̄ p̄t hēē
aptitudo gen̄is c̄plexiuā. ma p̄bat hec n. ē c̄ntia gen̄is q° recipiat
plures sp̄es q̄ + plures c̄ntias ~~actuales~~ c̄ntialit oppositas c̄stituunt
q° ma nota. mi ut clara, nam alias si unica sp̄eēs h̄ret ut hr̄ē posset
plures c̄ntias c̄ntialit oppositas differret ab aliis sp̄eb⁹. et n̄ differret.
ī p̄s differret q̄a h̄ret suam p̄priam diffām q̄ seū distingueret ab
aliis sp̄eb⁹. deinde n̄ differret q̄a h̄ret diffām eām aliis sp̄eb⁹.

Pbr 2o. Gnus in unica specie vel individuo non habet totam formalem perfectionem
ijm ex sua natura ut est totum possibile postulat ergo ut sic non potest in unica specie
vel individuo conservari. Ostenditur pat. pbr ant. formaliter perfectio generis ut est totum
possibile est differentia quae actuant et perficiunt ipsum genus sed has differentias perficientes
non habet in unica specie vel individuo ergo genus non habet in totam formalem perfectionem
in unica specie ergo in unica specie nequit ut totum possibile conservari.
Quod de genere in hac Chore probatum est ne inserius idem repetere debeamus
in asserendum est de specie. quod sic: species ut totum possibile respectu inferiorum
nequeat conservari in unico individuo, bene v. ut totum actuale. pbr hoc 2.
species ut totum actuale tantum dicit sua formalia contrahentia sed haec possunt
conservari in unico individuo ergo.
2a Pars quod species ut totum possibile nequeat in unico individuo conservari pbr 1.
Species ut totum possibile est quod determinabile per differentias conditiones individuantes
sed differentiae conditiones individuantes nequeunt in uno individuo reperiri ergo nec in 8.
ma. ostendit est n. species vere aptum contendi in pluribus numero differentiis quae distinctio
desumitur a conditionibus individuantibus. pbr mi. nam alius unum individuum
esset plura individua, differret et non differret ab alijs quod falsum est.
Pbr 2o. Species ut totum possibile est vere sed vere ut sic petit ~~plurium~~
inferiorum ergo ut totum possibile nequit in unico individuo conservari. ma.
pbr. species ut totum possibile nil aliud dicit ijm aptitudinem contendi in
multis continens illa in sua potestate sed haec aptitudo est propria veritas ergo
species ut totum possibile est vere. mi. pbr. ex ipsa definitione veritas quod est unum
aptum contendi in multis. ergo. Haec ratio a fortiori idem probat de genere
et omnibus alijs verbis quae loco considerata salvari nequeunt in uno individuo
aut saltem sed ex se petunt inferiorum multiplicationem.
Hic nonnulli ponunt discrimen inter speciem et genus Asserentes speciem
posse conservari in uno individuo, non v. genus in unica specie, quia Auctores
si loquantur de specie vel totum actuale est audiendi sunt.

Si v. de ea ut totum possibile recipiendi. Species n. ut totum possibile non
minus respicit plura individua quam genus plures species. Sed secundum illos genus non
conservatur in una specie ut totum possibile ergo nec species ut totum possibile
potest in unico individuo conservari. Verum quidem est ex parte generis maiorem
quandam esse rationem quare neque genus posse conservari in unica specie quam speciem
in unico individuo, quia differentia quae genus potestative continet et in ordine ad
~~et in ordine ad~~ quae totum possibile dicitur intrinsece illud perficiunt et superad-
dunt illi novam quandam perfectionem, differentiae vero individuantes quae species in potentia
continet illam non intrinsece perficiunt sed tantum materialiter conficiunt
et ratione huius aliqui Auctores dicunt speciem posse conservari in unico indi-
viduo non vero genus in unica specie.
Sed hi Auctores loquuntur de specie ut totum actuale non ut totum possibile
sicut ex illorum rationibus apte colligitur.
Arg. 1. 3a 1. Si genus praedicatur ut totum quoddam genus in modo praedicandi non differt
a specie sed hoc non est dd. ergo non praedicatur ut totum. mi. patet nam alias genus et
species non constituerent diversa praedicabilia quod non est dd. ma. probatur ex dictis.
species n. in hoc differt a genere quod ipsa praedicatur ut totum hoc est ut asserens
totam essentiam sub hoc de quo dicitur genus v. praedicatur tantum ut pars speciei ergo genus
non praedicatur ut totum.
Deinde. Videtur repugnare quod idem praedicatur ut totum et ut pars ergo genus non
praedicatur ut totum et ut pars, ~~ratio~~ nam plus ratio partis et ratio totius repugnat
ergo &c. Rx 1. et 2. ma. Si genus praedicatur ut totum eodem modo quo species non
differret a specie ratione ma. Si genus praedicatur ut totum diverso modo neque ma. et
sic se res habet, genus n. licet conveniat cum specie in hoc quod est importare
totum compositum vel totam essentiam, adhuc tamen differt ab illa in modo
importandi nam species v. g. hoc affert determinate essentiam animal sive et rationale
ab genus nempe animal determinate tamen affert proprium intrinsecum, rationale v. non affert
nisi ~~sed~~ indeterminate et indifferenter. Rx V. Genus praedicari ut totum
possibile, speciem ut totum actuale, hoc est actu continens totam essentiam
et hi duo modo praedicandi sufficiunt ad diversificanda praedicabilia.

Ad 2. Rx 1. Repugnare quod idem sit totum actuale et pars actualis
non v. quod idem sit totum potentiale et pars actualis. et hoc modo se habet genus
respectu speciei. Animal enim in partibus est pars actualis quia cum differentia componit hominem
et non est totum potentiale quia in potentia continet non alteram partem essentiae.
Rx 2. Ad 1. ans repugnat idem praedicari ut totum et ut pars physicae;
concedo ans, Metaph. negatur ans. est dicere quod partes physicae repugnat esse
totum et non toti physico repugnat esse partem, ut patet in composito physico
quod non est pars formae sed vel materiae. Similiter pars physica nequit esse totum com-
positum et ideo tales partes physicae non possunt praedicari in recto de suo toto,
falsa est enim propositio haec homo est materia, sed tantum praedicantur in obliquo ut homo est
compositus ex materia et forma. at v. pars Metaph. bene potest esse totum potentiale
et est ita totum potentiale bene potest esse pars speciei Metaph. tamen, quia et
partes Metaphysicae intrinsece connexum est quod sit totum quoddam potentiale
et ratione huius habet quod possit praedicari in recto de specie.
Arg 2. Si genus praedicaretur ut totum potentiale, praedicaretur ut quod indifferens
et consequens sed genus non praedicatur de specie ut quod indifferens ergo non praedicatur
ut totum potentiale, ma. probatur. totum enim potentiale est verbi gratia est quod indifferens
et consequens, mi. probatur genus v. g. animal quando praedicatur de homine praedicatur ut
quod determinatum per talem differentiam ad hanc speciem sed quod praedicatur
ut determinatum non praedicatur ut quod indifferens ergo genus non praedicabitur
de specie ut quod indifferens nec ut totum potentiale.
Rx Hoc argumentum recte probare, genus non tantum praedicari de specie ut totum potentiale
sed non ut partem Metaphysicam quod nos libenter concedimus. non tamen probat genus nullo
modo praedicari de specie ut totum potentiale quia genus praedicatur de specie secundum
quod in potentia ipsam continet, per differentiam v. tantum limitatur tanquam per conceptum
sibi extrinsecum explicitum quia non tollit eius differentiam.
Arg 3 ad 2. Genus et species identificantur essentialiter ergo possibile specie ponere
non genus ergo genus poterit salvari in unica specie. 1a obiectio probatur quia nihil potest
esse sine illo quod est sibi essentiale alias aliquid posset esse sine sua essentia

Et absurdum est. ans. pbr. quia praedicatum contrahitur de specie ut aliquid de homine
ergo genus et species identificantur contrahitur et sermo est hic de genere et specie
manentibus hoc est per ipsas naturas substrahitur istis 2. Intentionibus generis et speciei
Rx conced. ans. et 1o. cons. ergo posita specie ponitur in genere quia ad praedicata
contrahitur et ut totum actuale concedo consequentiam. ponitur in genere secundum totam
eius potentiam negatur consequentia. et eodem modo distinguitur alterum cons. et hoc
argumentum probat tantum genus salvari in unica specie inadaequate, non v. adaequate.
Arg. 4. Illa potentialitas generis vel est aliquid reale vel rationis, neutrum potest
dici ergo fictitia est haec distinctio de toto potentiali. pbr. min. in pbr. non est aliquid
reale quia omne quod est reale in genere aliquid v. g. salvatur in unica specie homine sic
ergo si haec potentialitas aliquid reale est salvabitur tota in unica specie quod est
contra dicta. Nec tamen est aliquid rationis quod pbr. Actus ad quem ordinatur haec
potentialitas est ens reale ergo et ipsa potentialitas aliquid reale erit consequentia patet quia
ratio potentiae desumitur ex actu. ans. pbr. aliquid non contrahi per ad hanc
speciem per differentiam est aliquid reale sed iste est actus ad quem ordinatur potentia
talitas generis ergo ans. verum. Rx negando min. est enim illa potentialitas non reale
aliquid sed rationis. fortiter loquendo ut supra. agentes de ultimo in eo dixerunt
eius potentia ad contrahendum in multis tantum habet esse dependentiam ab illo. quamvis manentibus
aliquid reale sit, ipsa scilicet natura substrata. Ad Imp. Rx quod actus ille
ad quem ordinatur potentialitas generis fortiter sit in aliquid rationis, aliquid non
determinari per rationale ut sic non est a parte rei, non enim datur aliquid actio realis
independens ab illo mediante qua determinetur aliquid ad hanc speciem per
differentiam quia aliquid a parte rei non est determinabile fortiter sed habet rationem
determinabilis et determinati per rationem. Et hac ratione actus ad quem ordi
natur potentialitas generis erit aliquid rationis fortiter. Et haec solutio maxime fundatur
in sent. cont. a Thomistis recepta. quae statuit compositionem ex genere et differentia
non realem sed rationis tantum esse.

Arg. 5. Facta suppone naam aliqm genericam in unica tm spec
reperiri v. g. aral in solo hore uti post diem iudicij contingit poet
foari vera ppo ista sc: ho e aral in qua pdicarch aliqd urle sed
n pdicarch species nec dria nec pprium aut accidens go gns conservarch
in unica spec, Item posito eodem casu talis species poet definiri sed ois
defio constat gre et dria go tunc gns cet in unica spec.
Rx admittendo in casu relato poe gns pdicari ut pbat argtm et m poe
speciem talem definiri et qdem gns pdicarch ut totum poate sicq
ponerch in eius defio sed negatq qd tunc conservarch in unica spec qlis e totum poate
non n. illa species exhauriret adaeqte illius poatitem sed tm inadaequate.
Conservatio a. pfecta poe desumenda e ex actu adaeqto respondente et ex:
hauriente illam qd tunc in casu posito non contingeret. Alij dicant
qd in casu posito conservarch gns Metaphm n Lovm q solutio m
suam hl pbabilitem.

DVBIVM QVARTVM.

An Genus quatenus gns praedicetur de solis speciebus.

An vero m de Individuis specierum?

Duo nobis in pnti dubio st examinanda multum int se connexa. 1 mi
e An gns immediate pdicetur de spec. ita qd immediatus trs quem gns res:
picit sit species vel aliud. 2. An gns tm pdicetur de spec. ita qd adaeqtus
trs illius sit species tm, respu v. individuorum n pdicetur ut gns sed alio
distincto mo.
E Res. N. 1. Trum immediatum dici illum q seipso et nullo alio me
diante trat aliquem respum sive transcendentalem sive pdicamentalem
ut lumen v. g. Dr trs immediatus visionis qa trat illam seipso nullo
alio mediante, trs immediatus e ille qui raoe alterius terminat –
ut color pt dici trs mediatus visionis qa trat illam raoe luminis.
N. 2. Trum adaeqtum dici illum q ita trat respum aliquem ut alium
trum respicere n queat q raoe trs adaeqtus poe visionis e color qui
ita trat illam ut ad nil aliud poet se extendere, qiqd n. attingit dt